

Lang leve de euro

De euro gaat het blijkbaar niet maken. Het is niet goed of het deugt niet. Ik begrijp eigenlijk niks van dat gemopper. De veelgehoorde stelling is dat er een weeffout is gemaakt, omdat de begrotingsdiscipline van de eurolanden niet afgedwongen kan worden binnen het verdrag. Dat lijkt me eerlijk gezegd baarlijke nonsens.

Alle “problemen” in het eurogebied laten zien dat het mechanisme van de gedecentraliseerde muntunie eindelijk begint te werken. De architecten van de euro waren namelijk niet zo naïef dat ze meenden te moeten vertrouwen op overheden en de Europese Commissie. Het kernidee was dat landen die met de pet naar de budgetdiscipline gooiden, gestraft zouden worden door oplopende rentes. Het enige probleem met dit idee was dat de markten hun werk niet deden.

Dat gebeurt vaker; men zal de periode aan het begin van deze eeuw later zien als een periode van irrationeel kortzichtig optimisme, en de onderschatting van de risico’s van de individuele EMU-landen past prima in de tijdgeest. De veel te lage risicopremies in het verleden gaven de verkeerde prikkels en overheden pasten zich niet of te laat aan. Iedereen meende al genoeg te doen of voldoende tijd te hebben voor aanpassingen. De financiële en economische crisis van 2007–? heeft die illusie hardhandig aan stukken gereten en zoals altijd overreageren de markten als er met beide voeten op de grond geland wordt.

Maar om nu te zeggen dat de euro niet kan werken is een *non sequitur*. De markten hebben eindelijk door hoe het mechanisme werkt en wat de risico’s zijn. Politici leven niet meer op een roze wolk. De recente gebeurtenissen vormen geen reden voor verdragswijziging. Als de overheden nu gaan bijsturen spannen ze het paard achter de wagen.

Maar kan Zuid-Europa wel op eigen kracht uit de ellende komen? Kan een land waar, zeg maar, alles tien is (inflatie, werkloosheid en overheidstekort) en waar de officiële statistieken aangepast worden op het moment dat de minister-president anders in politieke problemen zou komen, ooit wel een constructieve bijdrage leveren aan een Europese muntunie? Het antwoord op die vraag weet ik eigenlijk niet, maar het is wel goed dat Nederlanders weten dat dit een adequate beschrijving is van wat er in ons land op het eind van de jaren tachtig gebeurde (Van de Wiel en Vendrik, 1990). Dat zijn twee boodschappen in één keer: ten eerste, het is hier ook wel eens uit de hand gelopen en ten tweede, in nog geen decennium kun je van de bodem naar de top. De eerste boodschap

PETER VAN BERGEIJK
Hoogleraar aan het Institute of Social Studies van de Erasmus Universiteit

noopt tot een lagere toonhoogte vanuit het Athene aan de Noordzee; de tweede waarneming is een blijde boodschap voor Zuid-Europa.

In de kern is de actuele crisis in de muntunie geen probleem van de euro maar een probleem van het Europese bankwezen. De verantwoordelijken zijn de toezichhouders en in hun verlengde de ministers van Financiën die hun werk niet goed hebben gedaan. Het is vervolgens een heel gebruikelijk proces buitenlanders als de schuldigen aan te wijzen om zo de politieke rekening te ontlopen. Maar het probleem is niet Grieks, Italiaans, Portugees of Spaans en de oplossing van het probleem ligt niet daar maar hier.

Ik zou de euro erg missen. Het zou wel heel erg jammer zijn als de wisselkoersonzekerheid, de wisselkosten en de complicaties van internationale betalingen weer terug kwamen in Europa. Kunnen de burgers die de euro net als ik een warm hart toedragen er nog iets aan doen? Als we het aan de politiek overlaten wordt het immers vast weer niks.

Gelukkig kunnen we wat doen. Het Plan van Bergeijk voor de redding van de euro is simpel. We gaan gewoon genieten! Boek de vakantie in Zuid-Europa, ga een week langer, neem geen Nederlandse aardappelen mee en koop in het Zuiden kwaliteit en couture. Geen geld voor vakantie: kies in de supermarkt voor de spijzen en dranken uit de eurolanden die een tekort op de lopende rekening hebben. Die zijn in het algemeen ook het lekkerst. De Italiaanse cinema, Griekse drama’s, Portugese fado en Spaanse literatuur wijzigen het perspectief op wat een eenheidsmunt vermag.

De euro: geniet ervan zolang het kan.

LITERATUUR

Wiel, H. van de en K. Vendrik (1990) Het actieve werkgelegenheidsbeleid van Lubbers I en II. *Tijdschrift Politieke Economie*, 13(1), 75–86.

De auteur heeft verklaard dit artikel alleen te publiceren in ESB en niet elders te publiceren in wat voor medium dan ook. Het is wel toegestaan om het artikel voor eigen gebruik en voor publicatie op een intranet van de werkgever van de auteur aan te wenden.